

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

HAKKARİ İL ÖZEL İDARESİ
2014 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2015

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	4
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	4
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	5
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	7
7.	EKLER.....	15

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Hakkari İl Özel İdaresi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3' üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinden birisi olup, faaliyetlerini 2014 yılı bütçesi ile verilen ödenekler ve ilgili kanunlarla merkezi idareden aktarılan diğer kaynaklarla yürütmektedir.

Bu kapsamda Hakkari İl Özel İdaresinin 2014 yılı bütçesiyle 30.000.000,00 TL gelir ve ödenek öngörülmüş olup, 245.646.881,55 TL 2013 yılından devreden ödenek, Merkezi İdare Bütçesinden kullanım amacı belirlenmiş yatırımlar için aktarılan toplam 202.878.994,13 TL ödenek ile birlikte yılı ödenekleri 478.525.875,68 TL'ye ulaşmıştır.

Hakkari İl Özel İdaresinin sunulan mali tablolarına göre 2014 yılı Gelir ve Gider durumu aşağıda gösterilmiştir.

2014 YILI BÜTÇE GELİRLERİ TABLOSU		
	Tahmini	Gerçekleşen
Vergi Gelirleri	90.000,00	105.177,41
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	300.000,00	272.223,54
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Diğer Gelirler (Tahsisli)	00	202.878.994,13
Diğer Gelirler	29.250.000,00	47.167.130,79
Sermaye Gelirleri	360.000,00	141.840,00
TOPLAM Öz Gelir	30.000.000,00	47.686.371,74
TOPLAM Genel Gelir	30.000.000,00	250.565.365,87

2014 YILI ÖDENEKLER TABLOSU

Bütçe ile Verilen Ödenek	Önceki Yılda Devreden Ödenekler	Merkezi İdareden Aktarılan Ödenekler	Ek Ödenek	Net Bütçe Ödeneği Toplamı	Bütçe Gideri Toplamı	Sonraki Yıla Devreden Ödenek
30.000.000,00	245.646.881,55	202.878.994,13	6.300.000	484.825.875,68	212.908.997,32	270.195.260,48

Merkezi yönetim kapsamındaki idareler tarafından ödenek gönderilmek suretiyle bir takım hizmetlerin il özel idareleri eliyle gerçekleştirilmesi 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6. maddesine eklenen ek fıkra ile mümkün kılınmıştır. Bu fıkra hükmünce aktarılan ödenekler nedeniyle öngörülen bütçe büyüklüğü ile gerçekleşen bütçe büyüklükleri arasında çok büyük farklılıklar oluşmaktadır. Bütçe hazırlık aşamasında merkezi yönetim kapsamındaki idarelerden yatırım projeleri karşılığında ne kadar ödenek gönderileceği bilinmediğinden bütçe rakamları gerçekçi olmamaktadır. Aktarma yoluyla gelen nakit gelir ve ödenek kaydedilmek suretiyle bütçeleştirilmektedir. Dolayısıyla il özel idarelerinin yılı bütçeleriyle öngörülen rakamlarla bütçe gerçekleştirmeleri arasında fark bulunmaktadır.

2014 YILI BÜTÇE GİDERLERİ CETVELİ

	Bütçe Tahmini	Gerçekleşen Gider
Personel Giderleri	6.283.714,00	23.114.274,87
Sosyal Güv. Kurumlarına Devlet Prim Gideri	839.056,00	3.495.870,98
Mal ve Hizmet Alım Gideri	10.161.672,00	71.650.664,67
Faiz Giderleri	100.00,00	00
Cari Transferler	2.948.971,00	2.576.905,24
Sermaye Giderleri	5.559.000,00	109.156.948,63
Sermaye Transferi	2.357.587,00	2.914.332,93
Yedek Ödenekler	1.750.000,00	00
TOPLAM	30.000.000,00	212.908.997,32

Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Hakkari İl Özel İdaresi mali işlemlerini 5018 sayılı Kanunla belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir.

5018 sayılı Kanununun 49'uncu maddesinin ilk iki fıkrasında;

“Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.

Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.” denilmektedir.

Söz konusu 49'uncu maddenin son fıkrasında ise muhasebe işlemlerine, hesap planlarına ve işlemlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak belgelerin şekil ve türlerine ilişkin düzenlemenin mahalli idareler için İçişleri Bakanlığınca yapılacağı hükmü getirilmiştir. Bu kapsamda il özel idarelerince de uygulanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çıkarılmıştır.

Hakkari İl Özel İdaresinde mali işlemlerle ilgili muhasebe kayıtları Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde İçişleri Bakanlığının sunduğu e-İçişleri otomasyon sistemi üzerinden yürütülmekte olup, mali nitelikteki hesap ve işlemleri Mali Hizmetler Müdürlüğüne gerçekleştirilmektedir.

2014 yılı denetimi kapsamında Hakkari İl Özel İdaresi tarafından “Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar” ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup, denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Banka mevcudu tespit tutanağı

- Alınan çekler sayım tutanağı
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı
- Teminat mektupları sayım tutanağı
- Değerli kağıtlar sayım tutanağı
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu
- Faaliyet sonuçları tablosu

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle

sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Hakkari İl Özel İdaresinin 2014 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Elektrik Güvence Bedellerinin 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabına Kaydedilmemesi

Hakkari İl Özel İdaresinin elektrik abonelikleri için ödenen güvence bedellerinin 126 kodlu Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi gerektiği halde 31.12.2014 tarihli kesin mizanda bu hesaba herhangi bir kayıt yapılmadığı anlaşılmıştır.

Elektrik Piyasasında Güvence Bedellerinin Hesaplanması ve Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'n "Güvence Bedeli" başlıklı 1. maddesine göre Güvence bedeli; şirket ile elektrik enerjisi satın almak isteyen gerçek veya tüzel kişi (müşteri) arasında imzalanacak perakende satış sözleşmesi (sözleşme) kapsamında, müşterinin borcunu ödenmemesi ihtimaline karşılık, borcuna mahsup edilmek üzere, Şirketçe müşteriden talep edilen bedeldir. İdarenin elektrik borçlarının ödememesi halinde, elektrik şirketinin tüketilen elektrik bedeline mahsuben tahsil edebileceği bir tutar olarak alınmakta, düzenli elektrik borcunu ödeyen abonenin sözleşmeyi feshetmek suretiyle aboneliğini sona erdirmesi halinde aboneliği sona erdiren il özel idaresine iade edilmesi gereken tutar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bir gider değil sözleşmenin sona ermesi halinde geri alınacak bir alacaktır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde özel hüküm olmadığı durumlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde yeralan hükümler geçerlidir. Buna göre bir yıldan uzun süreli verilen depozito ve teminatlar için Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı başlıklı 142'inci Maddesinde belirtilen hususlar geçerlidir. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 142.maddesine göre Bu hesap, kurumca bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere diğer kamu idareleri veya kişilere verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için kullanılır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar karşısında Hakkari İl Özel İdaresinin bu güne kadar gerçekleştirdiği elektrik abonelikleri için bağitlanan sözleşme hükümleri gereği ödenen güvence bedellerinin gelecekte bir idare alacağı olması nedeniyle 226- Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilmemesi idarenin gelecekteki alacaklarını etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; Kamu İdaresi cevabında; bulgu gereği işlemlerin yapılmasının sağlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak Bu konuda kurumla görüş birliğine varılmış olmakla birlikte mali tablolardaki hatalı durum devam etmektedir.

BULGU 2: 03.06.2014 tarih ve 2014/6455 sayılı BKK ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Yapılan Değişiklikler Kapsamında Hakkari İl Özel İdaresinin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazlarla İlgili Yeniden Kayıt İşlemlerinin Yapılmaması

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasında “taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınmasıdır. Kayıtların belgeye dayanması esastır.” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu kayıt alınma işleminin bazı esasları adı geçen Yönetmelikte değişiklik yapan 19.06.2014 tarih ve 29035 sayılı RG'de yayımlanan 03.04.2014 tarih ve 2014 /6455 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yeniden belirlenmiştir. Bu belirlemelerin bir kısmına “Mevcut Taşınmazların Kaydına İlişkin İşlemler” başlıklı Geçici 1 inci maddede yer verilmiştir. Buna göre;

“ (1) Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre maliyet bedeli veya rayiç değerleri üzerinden muhasebe kayıtlarına alınması gereken taşınmazlar bu değerler üzerinden kayıtlara alınıncaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden ve aşağıdaki şekilde kayıtlara alınır:

a) Taşınmazların fiili envanteri emlak vergi değerleri üzerinden kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince, mevcut kullanım şekilleri esas alınarak en geç 30/9/2014 tarihine kadar tamamlanır ve bu Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve icmal cetvellerine kaydedilir.

b) Fiili envanteri yapılan taşınmazlara ait bilgiler muhasebe kayıtları yapılmak üzere ilgili muhasebe birimlerine verilir. Muhasebe birimleri, kayıtlı taşınmazları ilgili hesaplardan

1/10/2014 tarihi itibarıyla çıkarır ve aynı tarihte fiili envanter bilgileri üzerinden muhasebe kayıtlarını yapar.”

Öte yandan aynı Yönetmeliğin “Cins Tashihlerinin Yapılması” başlıklı değişik 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında ise aşağıdaki hükme yer verilmiştir.

“Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır.”

Bu durumda Hakkari İl Özel İdaresinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekilleri ve emlak vergisi değerleri üzerinden fiili envanterinin yapılmasının, en geç 30.09.2014 tarihi itibarıyla ilgili form ve cetvellerle geçirilmesinin ve bu bilgilerin muhasebe kayıtlarının yapılmak üzere muhasebe birimlerine verilerek en geç 01.10.2014 tarihine kadar kayıtlarının yapılmasının Yönetmelik hükümlerinin gereği olduğu anlaşılmaktadır. Bu işlemlere bağlı olarak 31.12 2014 tarihinde de tespit edilen değerler üzerinden Amortisman Hesaplarına kayıt yapılacaktır.

Ancak bu kayıtların yapılmasına temel oluşturmak üzere öncelikle mevcut hesaplarda kayıtlı bulunan taşınmazların 01.10.2014 tarihi itibarıyla 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesabında kayıtlı tutarların alacak kaydı ile çıkarılması, toplam tutarın da 500 Net Değer Hesabına borç yazılması gerekmektedir. Aynı şekilde söz konusu taşınmazlara ilişkin amortisman tutarları da 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabına alacak kaydedilerek hesaplardan çıkarılacaktır.

Yönetmelik değişikliği ile ilgili ayrıntılı açıklama Muhasebat Genel Müdürlüğünün 25.07.2014 tarihinde yayınlanan Taşınmaz Envanteri konulu genel yazısında yer almıştır.

Bu bilgiler ışığında Hakkari İl Özel İdaresinin kesin mizan ve bilançosunun incelenmesi sonucunda yukarıda açıklanan işlemlerinin gerçekleştirilmediği görülmüştür. Bu nedenle Kurumun 2014 yılı mali tablolarının 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 500 Net Değer Hesabı ile 257 Birikmiş Amortismanlar Hesaplarında kayıtlı tutarların mevzuata uygun olarak kaydedilmesi gereken tutarlar olmadığı anlaşılmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; Kamu İdaresi cevabında, 03.06.2014 tarih ve 2014/6455 sayılı BKK ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'te yapılan değişiklikler göz önünde bulundurularak işlemlerin yapılmasının sağlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak Kamu İdaresince verilen cevapta; 03.06.2014 tarih ve 2014/6455 sayılı BKK ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'te yapılan değişiklikler kapsamında, taşınmazların yeniden kayıt işlemlerinin yapılması için gerekli işlem veya kayıtların 2015 yılında yapılacağı belirtilmiştir. Bu konuda kurumla mutabakat sağlanmakla birlikte, 2014 yılı mali tablolarında 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 500 Net Değer Hesabı ile 257 Birikmiş Amortismanlar Hesaplarıyla ilgili olarak tespit edilen hatalı durum devam etmektedir.

BULGU 3: Hakkari İl Özel İdaresi 2014 Mali Yılına İlişkin Yevmiye Defterinde, Yevmiye Numaralarının Tarihe Uygun Olarak Müteselsil Sıra Takip Etmemesi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları” başlıklı 43 üncü maddesinde:

“(1) İşlemler, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedilir; buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılır.

.....

(4) Muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verilir. Gerek yevmiye defteri ve gerekse büyük defter ve yardımcı defter kayıtlarında bu yevmiye numaraları esastır.”

“Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni” başlıklı 44 üncü maddesinde:

“(1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında aşağıdaki defterler kullanılır.

a) Yevmiye defteri (Örnek-37),

Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı defterdir. Yevmiye defterine açılış kaydı yapıldıktan sonra, günlük işlemler muhasebeleştirme belgelerine dayanılarak kaydedilir.”

denilmektedir. Buna göre yevmiye defteri tarih itibarıyla müteselsil sıra takip eden yevmiye numaralarından oluşmalıdır. Yevmiye numaralarındaki, tarih kayıtlarına uygun sıra takip edilmemesi Yönetmeliğin amir hükümlerine aykırıdır.

Buna göre yevmiye defteri tarih itibarıyla müteselsil sıra takip eden yevmiye numaralarından oluşmalıdır. Yevmiye numaralarında, tarih kayıtlarına uygun sıra takip

edilmemesi Yönetmeliğin amir hükümlerine aykırıdır. Buna rağmen Hakkari İl Özel İdaresi yevmiye numaralarının tarih kayıtlarına uygun sıra takip etmediği ve bazı yevmiye maddelerinin boş olduğu görülmüştür.

Kamu idaresi cevabında; Kamu İdaresi cevabında yaşanan elektrik kesintileri ve programdaki aksaklıklar nedeniyle otomatik olarak verilen yevmiye numaralarında atlama olduğunu, bundan sonra gerekli özenin gösterileceğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak Kamu İdaresince verilen cevapta yaşanan elektrik kesintileri ve programdaki aksaklıklar nedeniyle otomatik olarak verilen yevmiye numaralarında atlama olduğunu, bundan sonra gerekli özenin gösterileceğini ifade edilmiştir. Bu konuda kurumla görüş birliğine varılmış olup, sonraki dönemlerde izlenmesi uygun olur.

BULGU 4: 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına Hesapla İlgili Olmayan Kayıtların Yapılması

Hakkari İl Özel İdaresi yevmiye ve bilanço kayıtlarının incelenmesi neticesinde 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına hesapla ilgili olmayan kayıtların yapıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı” başlıklı alt bölümünde hesabın niteliği ve işleyişi açıklanmıştır. Buna göre:

""""Hesabın niteliği

Bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarıncaya kadar izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

Yapılmakta olan yatırımlar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1-Gerek yılı içerisinde gerekse yıllara sari olarak yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak tutarlar, bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaplara, ödenecek tutar 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç , 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir. Söz konusu tutar taahhütler hesabında izlenen yıllara sari bir taahhüde ilişkin bir ödeme ise, 921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabına borç, 920-Gider Taahhütleri Hesabına alacak kaydedilir.

2-Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce mevcut olan yapılmakta olan yatırımlardan envanteri yapılanların tespit edilen değerleri bu hesaba borç, 500-Net Değer/Sermaye Hesabına alacak kaydedilir. Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği yıldan önce başlayan ve hakediş ödemesi yapılan işlere ait tutarlar, ilk hakediş ödemesinde bu hesaba borç, 500-Net Değer/Sermaye Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1-Tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarlar bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir.

2-Henüz tamamlanmadan satış, devir ve benzeri yollarla elden çıkarılan iş tutarlarının elden çıkarma bedeli, 102-Banka Hesabına veya ilgili diğer hesaplara borç, bu hesaba alacak; diğer taraftan 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak; 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç, (maliyet bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki aleyhte fark 630-Giderler Hesabına borç, lehte fark ise 600-Gelirler Hesabına alacak) kaydedilir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 180 ve 181.maddelerinde açıklandığı üzere bu hesaba ancak yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderler kaydedilebilir.

Ancak 25.04.2014 tarih ve 1443 yevmiye nolu ödeme emri belgesi ile jeneratör alımı yapılmış ve yapılan ödeme 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt edilmiştir. Benzer şekilde bazı ihale ilan bedellerinin 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kayıt edildiği görülmüştür.

Jeneratör alımı ve ihale ilan gideri bedellerinin hesabın niteliği kısmında açıklanan giderler içine girmediği ve bu hesap yerine 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı İle 830 Bütçe Giderleri Hesabı kayıt edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Kamu idaresi cevabında, projeli işlerle ilgili ilan bedellerinin ödenmesinde başka ödenek olmadığı için ilgili projenin harcama kaleminden ödemelerin yapıldığını, bu nedenle zorunlu olarak 258 nolu hesabın çalıştığını, bu konuda gerekli hassasiyetin gösterileceğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak Kamu İdaresince verilen cevapta; 258- Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği öngörüldüğü şekilde kullanılması konusunda gerekli işlem veya kayıtların 2015 yılında yapılacağı belirtilmiştir. Bu konuda kurumla mutabakat sağlanmakla birlikte, 2014 yılı mali tablolarında 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabıyla ilgili olarak tespit edilen hatalı durum devam etmektedir.

BULGU 5: 3213 Sayılı Maden Kanununun Devlet Hakkı ve Özel İdare Payı Başlıklı 14 üncü Maddesine Göre Bazı Ruhsat Sahiplerince Söz Konusu Maddede Belirlenen Oranlar Üzerinden Hesaplanacak Payın Devlet Hakkı Olarak Maden İşleri Genel Müdürlüğüne Yatırılması Gerekirken Yatırılmaması , Dolayısıyla Söz konusu Devlet Hakkından Maden İşleri Genel Müdürlüğüne İl Özel İdaresi Hesabına Aktarılması Gereken Payların da Aktarılmaması

3213 sayılı Maden Kanununun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde “*Devlet Hakkı: Maden istihracı ile sağlanacak gelirden Devlet payına düşen kısım*” şeklinde tanımlanmıştır

Aynı Kanununun 14 üncü maddesine göre Maden İşleri Genel Müdürlüğüne, ruhsat verdiği madenlerle ilgili olarak ruhsat sahiplerince her yıl Nisan ayının sonuna kadar satış bilgi formu verilmesi, satış bilgi formundaki hasılatlara göre de söz konusu 14 üncü maddede saptanan oranlara göre bulunacak “Devlet Hakkı”nın her yıl Haziran ayı sonuna kadar ruhsat sahipleri tarafından Maden İşleri Genel Müdürlüğüne yatırılması gerekmektedir.

Aynı Kanunun yine 14 üncü maddesine 10.06.2010 tarih ve 5995 sayılı Kanunla getirilen ek fıkra;

“Ruhsat sahibi tarafından yatırılan Devlet hakkının % 25’i il özel idare payı olarak ruhsatın bulunduğu ilin özel idaresine, % 25’i ruhsatın bulunduğu bölgeyle sınırlı olarak altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere, doğrudan ilgili ilçe veya ilçelerin Köylere Hizmet Götürme Birlikleri hesabına, % 50’si de Hazine hesabına yatırılır.”

denilerek madenlerden sağlanacak “Devlet Hakkı”nın kamu gelirleri olarak nasıl pay edileceği açıklanmıştır.

Devlet Hakkı kapsamındaki il özel idaresi paylarının doğru yatırılıp yatırılmadığının tespiti için Maden İşleri Genel Müdürlüğünden Hakkari iline ait veriler temin edilerek İl Özel İdaresi Gelir Müdürlüğü ile Ruhsat ve Denetim Müdürlüğü verileri ile karşılaştırılmıştır.

Hakkari İl Özel İdaresine aktarılması gereken 2014 yılı maden payı alacağı tahakkuku 74.882,47 TL ve tahsilatı 30.960,70 TL şeklinde olup, yatırılmayan maden payı alacağı toplamının 43.921,77 TL olduğu anlaşılmıştır. Hakkari İl Özel İdaresinin maden payı alacağı olarak tahsil edilemeyen söz konusu tutar nedeniyle yıl içinde ve yılsonunda düzenlenecek mali tablolarındaki gelir hesapları etkilenmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Kamu İdaresi cevabında, İşletme ve İştirakler Müdürlüğü tarafından gerekli işlemlerin yapılmasına başladığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak Kamu İdaresinin cevabında, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 14 üncü maddesine göre devlet hakkı kapsamındaki il özel idaresi paylarının ruhsat sahiplerince Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne yatırılması konusunda, İşletme ve İştirakler Müdürlüğünce gerekli işlemlerin yapılmasına başladığını ifade edilmiştir. Bu konuda kurumla görüş birliğine varılmış olup, sonraki dönemlerde izlenmesi uygun olur.

7. EKLER**Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları****HAKKARİ İL ÖZEL İDARESİ 2014 YILI BİLANÇOSU**

AKTİF		PASİF	
1 DÖNEN VARLIKLAR	296.133.962,12	3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	5.976.650,03
10 HAZIR DEĞERLER	295.330.925,98	32 FAALİYET BORÇLARI	0,00
102 BANKA HESABI	296.612.306,48	320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	0,00
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERME EMİRLERİ HESABI (-)	-1.281.380,50	33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR	4.258.727,44
12 FAALİYET ALACAKLARI	0,00	330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	592.900,93
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI	0,00	333 EMANETLER HESABI	3.665.826,51
14 DİĞER ALACAKLAR	10.998,33	36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	1.445.447,19
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR HESABI	10.998,33	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	1.110.593,16
15 STOKLAR	792.037,81	361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI	298.502,46
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI	792.037,81	362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAHSİLAT HESABI	36.351,57
16 ÖN ÖDEMELER	0,00	38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	0,00
160 İŞ AVANS VE KREDİLERİ HESABI	0,00	380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HESABI	0,00
161 PERSONEL AVANSLARI HESABI	0,00	39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR HESABI	272.475,40
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE KREDİLER HESABI	0,00	397 SAYIM FAZLALARI HESABI	272.475,40
2 DURAN VARLIKLAR	88.247.713,57	5 ÖZ KAYNAKLAR	378.405.025,66
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	3.763.209,61	50 NET DEĞER	44.542.244,13
240 MALİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER HESABI	3.763.209,61	500 NET DEĞER HESABI	44.542.244,13
241 MALVE HİZMET ÜRETEN KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER HESABI	0,00	51 DEĞER HAREKETLERİ	0,00
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR	84.484.503,96	511 MUHASEBE BİRİMLERİ ARASI İŞLEMLER HESABI	0,00
250 ARAZİ VE ARSALAR HESABI	4.415.676,65	519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇ HESABI	0,00
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI	2.605.383,14	52 YENİDEN DEĞERLEME FARKLARI	17.101.500,00

252 BİNALAR HESABI	13.548.275,00	522 YENİDEN DEĞERLEME FARKLARI HESABI	17.101.500,00
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI	19.211.003,97	57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI	327.978.559,70
254 TAŞITLAR HESABI	6.524.514,52	570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI	327.978.559,70
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	462.749,17	58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI	-58.624.384,59
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-5.780.144,65	580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (-)	-58.624.384,59
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI	43.497.046,16	59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI	47.407.106,42
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00	590 DÖNEM OLUMLU FAALİYETSONUCU HESABI	64.457.914,87
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR HESABI	0,00	591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYETSONUCU HESABI (-)	-17.050.808,45
AKTİF TOPLAMI	384.381.675,69	PASİF TOPLAMI	384.381.675,69

HAKKARİ İL ÖZEL İDARESİ FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kod.1	GİDERİN TÜRÜ	2012		2013		2014	
			TL	Kr	TL	Kr	TL	Kr
630	01	Personel Giderleri	16.081.733	58	19.764.588	25	23.114.274	41
630	02	Sos. Güv. Kurumlarına Devlet Primi Gid.	2.734.964	06	3.502.362	47	3.495.870	98
630	03	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	79.526.040	73	10.990.211	37	61.640.445	99
630	04	Faiz Giderleri						
630	05	Cari Transferler	18.460.862	99	30.692.228	48	2.104.035	92
630	07	Sermaye Transferleri	1.216.982	0	749.095	42	2.930.050	53
630	11	Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri			40.667.216	12	87.995.467	56
630	13	Amortisman Giderleri			2.046.485	96	3.686.364	35
630	14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	3.508.102	70	13.989.530	86	13.266.726	30
630	30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler			18.308	88		
630	99	Diğer Giderler					4.581.515	47

GİDERLER TOPLAMI (A)			121.528.686	06	122.420.027	81	203.014.752	00
Hesap Kodu	Yardımcı Hesap	GELİRİN TÜRÜ	2012		2013		2014	
	Kod.1		TL	Kr	TL	Kr	TL	Kr
600	01	Vergi Gelirleri	26.880	85	65.104	68	105.177	41
600	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	401.112	10	292.441	31	272.223	54
600	04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gel.	118.502.506	58	231.634.036	68	202.878.994	10
600	05	Diğer Gelirler	23.761.447	44	29.561.699	96	47.165.463	31
600	11	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	4.675	16	166.486	38		
GELİRLER TOPLAMI (B)			142.696.622	13	261.719.769	01	250.421.858	40
FAALİYET SONUCU			-21.167.936	07	-139.299.742	20	47.407.106	42

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>